

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ОТЗИВ

За представените трудове за участие в конкурс

за академичната длъжност „Професор по 05. 04. 11 Общо и сравнително езиковедие
(социолингвистика с английски език)“

обявен от СУ „Св. Климент Охридски“ в ДВ. бр. 21 от 15. 03. 2011 г.

Рецензент: проф. д-р хабил. Ирена Василева

Кандидат: доц. д-р Мария Костадинова Георгиева

I. Кратки професионално-биографични данни за кандидата

Доц. д-р Мария Георгиева завършва Софийски университет “Св. Климент Охридски”, специалност “Английска филология”, през 1971 г., през 1990 г. получава научната степен /тогава/ „Кандидат на филологическите науки“, а през 1995 г. става доцент по английски език в ИЧС – София. Там работи до 1999 г., след което с конкурс преминава на работа като доцент в НБУ, където е един от основателите на специалността „Приложна лингвистика“, автор и ръководител на многобройни програми и курсове. От 2001 г. е на работа в Катедрата по англицистика и американистика в СУ.

II. Характеристика на научната и научно-приложната продукция на кандидата.

За участие в конкурса за професор по английски език кандидатката е представила списък от 48 научни публикации, издадени в периода след хабилитирането ѝ през 1995 г. досега, от които: в областта на социолингвистиката – 1 сборник със статии, 14 статии /от които 7 са включени в сборника/; 7 - в областта на приложната лингвистика и методиката на преподаване на чужд език; 7 рецензии и научни съобщения; 10 учебници и учебни помагала, повечето от които за началното и средното училище в авторски колективи, както и редакции на 4 сборника.

Както се вижда от гореизброеното, а също и от *Справката за приносите* на кандидатката, в нейните научни интереси от последните 15 години се очертават няколко основни направления, като главният фокус пада в областта на социолингвистиката и по-конкретно – на ролята на английския език като глобален език за комуникация, теоретичните проблеми и дискусии, свързани с неговата функция на език на глобализацията и особеностите на т.н. „български английски език“ и процесите на смяна на кодовете като следствие от навлизането на АЕ в българския дискурс. Тук ще обърна повече внимание на сборника от статии „Global English in Bulgarian Context“ /1/, където авторката е събрала основните си публикации по темата. Теоретичният подход в практически всички разработки е в рамките на социалния конструктивизъм и по-конкретно – критическия

анализ на дискурса. Т.е., авторката разглежда влиянието, преподаването и усвояването на АЕ, както и проблемите на межкултурния диалог като последица от непрекъснато „свервяване“ на използваните езикови стратегии със собствената, родноезикова културна референтна рамка.

Четири части на сборника, всяка от които включва по две статии, разглеждат: /1/ социолингвистичната ситуация в няколко балкански страни по отношение на използването и ролята на английския език, като се обръща специално внимание на факта, че тенденцията в тези страни е по-скоро към плурилингвизъм, което е и в съответствие не само с езиковата политика на ЕС, но и с реалната езикова ситуация в повечето региони на света; отношението на българите към АЕ и особено тяхната мотивация за изучаването му, където авторката наблюдава сериозни промени в сравнение с миналото, а именно доминирането на прагматични мотиви над емоционални. Във втората част се разглеждат някои стратегии на межкултурна комуникация, използвани от различни групи българи в различни комуникативни ситуации. Тук смятам за особено важен извода че, противно на твърденията на някои теоретици, авторката доказва, че учтивостта не е вътрешноприсъща на определени езикови структури или речеви актове, а определя и се реализира в процеса на комуникацията. Третата част третира проблеми на т.н. Globe talk, т.е. процесите на смесване на кодовете при младежи и възрастни, като се изясняват подробно английските езикови структури, които се „намесват“ в българската матрица, както и вероятните причини за тяхното използване. Тук бих искала да подчертая, че за разлика от редица български автори – „пуристи“, които наблягат на негативното влияние на навлизането на англицизми в БЕ, М. Георгиева разглежда проблема като част от естественото развитие на езика. Последната част се занимава с важния въпрос за изграждането на межкултурни компетенции при изучаването на АЕ, които не са свързани само с културите на страните, където той се говори като роден с оглед на ролята му в глобализирания свят.

Някои от тези статии са непосредствено свързани с други изследвания на авторката, свързани с билингвизма на българите и стратегиите им на поведение в различни ситуации /2, 3, 4/, както и в писмения публичен дискурс /11, 14/. Двете публикации, свързани *Канадистиката*, се спират, от една страна, на резултатите от университетски курс по канадистика и от друга – една обзорна статия с по-скоро просветен, социо-културно-политически характер, която очевидно цели да запознае българския читател с най-общите черти на съвременната канадска действителност. Освен това бих искала да отбележа изключително добре изготвеното учебно помагало - сборник с материали за Канада /съвместно с Дияна Янкова/, което междувременно, както показва и собствения ми опит, е доказало своята висока стойност.

Публикациите в областта на ЧЕО и неговата методика са свързани с оценка на съществуващи учебни материали предимно за началното училище, както и представяне на изготвени от авторката учебни програми за ВУЗ.

III. Критични бележки и препоръки

Без да отричам многобройните приноси моменти в научната работа на М. Георгиева, с чието представяне в *Справката за приносите* съм напълно съгласна, за краткост тук ще поставя само няколко въпроса и препоръки.

1. Литературните източници на разработките са съвременни и много добре подбрани и анализирани. Това, което лично на мен ми се струва като липса е, на първо място, поне споменаването на един от водещите теоретици на глобализацията – Immanuel Wallerstein, както и в по-тесен лингвистичен аспект дискусия на т.н. „глокализация“ и отсъствието на автори като Peter Trudgill (напр.2004, *Glocalization and the Ausbau sociolinguistics of modern Europe*. In: Anna Duszak and Urszula Okulska (eds.) *Speaking from the margin: global English from a European perspective*. Frankfurt: Peter Lang, 35-49) или Roland Robertson ("Glocalization: time-space and homogeneity-heterogeneity." In: Featherstone, Mike; Lash, Scott; Robertson, Roland, eds. *Global Modernities*. London: Sage Publications, 1995: 25-44.)

2. На второ място бих отбелязала, че на мястото на авторката в сборника от статии бих изключила често повтарящите се теоретични анализи на различните постановки за ролята на АЕ в процеса на глобализацията и бих ги обединила в уводна теоретична глава. Така би се получил единен труд, който би имал характер на монография / хабилитационен труд. Мотивът на авторката да събере публикации, които са по-трудно достъпни и да ги направи такива за българския читател би бил по-убедителен, ако текстовете бяха на български език и не ограничаваха читателския кръг до специалисти по английски език, които така или иначе намират достъп до интересувачи ги публикации от чужди източници.

3. На трето място ми направи впечатление, че въпреки, че кандидатката има публикации във водещи български издания, публикациите ѝ в международни издания и списания с „импакт фактор“ са относително малко. Може би това е и причината в *Списъка на цитиранията* да фигурират малко небългарски автори.

4. И на последно място бих искала да отбележа липсата на участие в съществени международни проекти, спечелени стипендии и дългосрочни специализации, получени на принципа на международна конкуренция /Фулбрайт, Сорос, Хумболт и др. под./

IV. Заключение

С оглед на гореказаното и въпреки критичните бележки смятам, че доц. д-р Мария Георгиева като единствен кандидат притежава необходимите преподавателски и изследователски качества да заеме длъжността по обявения конкурс за „Професор по 05. 04. 11 Общо и сравнително езиковедие (социолингвистика с английски език)“ в СУ „Св. Климент Охридски“ - гр. София.

Дата: 01.08.2011 г.

Рецензент: проф. д-р хабил. Ирена Василева